

Podsumowanie 4 lat działań rządu w obszarze wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz plany na kolejne lata

CZĘŚĆ I - DOKONANIA

1. Powołaliśmy niezwykle mocno umocowany formalnie i politycznie **Komitet do spraw Pożytku Publicznego**, który został utworzony ustawą, w jego skład wchodzi przedstawiciele wszystkich ministrów, jego przewodniczący z mocy Konstytucji wchodzi w skład Rady Ministrów, a personalnie na jego czele stanął wiceszef rządu.

Komentarz:

W formule Komitetu inicjowane są ważne dla sektora obywatelskiego działania wspierające obecność organizacji obywatelskich w przestrzeni publicznej. Odpowiadając na prośbę Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego, Przewodniczący Komitetu zainicjował na forum Komitetu dialog przedstawicieli NGO i Regionalnych Izb Obrachunkowych nt. realizacji zadań publicznych w celu zwiększenia bezpieczeństwa prawnego organizacji realizujących zadania publiczne. Efektem pracy będzie wydanie w 2019 roku rekomendacji w tym zakresie autoryzowanych przez RIO.

2. Utworzyliśmy urząd **pełnomocnika rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego** w randze sekretarza stanu w Kancelarii Premiera, a także **Departament Społeczeństwa Obywatelskiego w KPRM**. Sprawy wsparcia państwa dla trzeciego sektora znalazły się tak blisko centralnego ośrodka władzy wykonawczej, jak to tylko możliwe.
3. Powołaliśmy **Narodowy Instytut Wolności** – pierwszą w historii Polski wyspecjalizowaną agencję wykonawczą odpowiedzialną za wspieranie społeczeństwa obywatelskiego, działalności pożytku publicznego i wolontariatu.

Komentarz:

NIW to oprócz przyznawania grantów także szeroko zakrojona działalność informacyjna i edukacyjna: 98 szkoleń stacjonarnych i webinarów, w których wzięło udział ponad 3,6 tys. uczestników

4. Zwiększyliśmy pulę środków, o które mogą ubiegać się organizacje obywatelskie. Do **60 mln zł z Programu FIO** dodaliśmy:

- 4% z dopłat w systemie gier hazardowych objętych państwowym monopolem tworzy Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (ok **45 mln zł. rocznie** na PROO i Korpus Solidarności);
- Od 2018 r. dodatkowe **15 mln zł. rocznie** dotacji z budżetu państwa na program harcerski;
- Od 2020 r. dodatkowe **10 mln zł. rocznie** dotacji z budżetu państwa na program dla uniwersytetów ludowych;
- W 2020 r. programy dotacyjne NIW łącznie będą dysponować budżetem **prawie 160 mln zł.**

5. Utworzyliśmy nowatorskie programy wspierające rozwój organizacji pozarządowych w formule dotychczas nieobecnej. Na te działania trzeci sektor czekał bardzo wiele lat.

Komentarz:

Nowe programy przyjęte przez rząd i realizowane przez NIW tworzą:

- *alternatywną do systemu realizacji zadań publicznych ścieżkę wsparcia działań misyjnych i rozwoju organizacji obywatelskich ograniczając tym samym zjawisko grantozji;*
- *system wsparcia dedykowanego dla szczególnie ważnych grup organizacji obywatelskich: harcerstwo, media obywatelskie, lokalne*

organizacje strażnicze, think tanki obywatelskie i w przygotowaniu uniwersytety ludowe i organizacje poradnicze;

- **PROO 1 a – rozwój instytucjonalny.** O tym, jak bardzo ten program był potrzebny świadczy fakt, że organizacje złożyły prawie 4 tys. wniosków o dofinansowanie na kwotę **1,88 mld złotych.** Analizę tego, kto otrzymał wsparcie w ramach PROO 1a wykonał antyrządowy portal oko.press. Do jego danych należy podchodzić z dystansem, ale warto wspomnieć, że wynika z nich, iż 39% beneficjentów to organizacje o wyraźnie lokalnym charakterze, 34% prowadzi działalność charytatywną, rozwojową i pomocową, a 16% to organizacje katolickie i kościelne.

Komentarz:

Z danych NIW wynika, że 18% dotacji prorozwojowych trafiło do organizacji bardzo małych (z rocznym budżetem do 100 tys. zł.) i 44% do organizacji małych (z rocznym budżetem od 100 tys. zł. do 1 mln zł.)

- **PROO 3 – wsparcie lokalnych mediów obywatelskich i organizacji strażniczych.** Program jest nastawiony na poszerzanie społecznej kontroli władz samorządowych, rozwijanie instytucji demokratycznych na najniższym poziomie, gdzie przez lata funkcjonowały one w ograniczonym zakresie, a także na walkę z patologiami i układami, jakie naturalnie wytwarzają się w samorządach rządzonych przez wiele kadencji przez tę samą opcję, która kontroluje ośrodki władzy i rozdziela środki dla organizacji społecznych (pieniądze rządowe są alternatywą dla tych mediów obywatelskich i watchdogów, które bywają pomijane przez programy dotacyjne samorządów)
- **PROO 4 – wsparcie obywatelskich think tanków.** To program, który stanowi szansę na wsparcie dla środowisk intelektualnych pozostających poza głównym nurtem (np. poza środowiskami dominującymi na uczelniach), rozwój małych, oddolnych think

tanków chcących stawać się bardziej profesjonalnymi i dorównywać nielicznym, dużym organizacjom tego typu, posiadającym dotąd nieograniczony monopol.

- **ROHiS** – Program wsparcia organizacji harcerskich i skautowych, których działanie metodą harcerską potwierdza honorowy protektorat Prezydenta RP.

Komentarz

W ramach pierwszego dwuletniego cyklu projektowego:

- *ponad 30 tys. harcerzy i harcerek z siedmiu organizacji uczestniczy w szkoleniach metodycznych i specjalistycznych dla instruktorów, a ponad 30 tys. harcerzy i harcerek bierze udział w praktykach edukacyjnych i projektach wychowawczych;*
 - *ok 450 obiektów infrastruktury harcerskiej otrzyma dofinansowanie w celu poprawy ich bezpieczeństwa, funkcjonalności i wzmocnienia zaplecza organizacyjnego;*
- **Korpus Solidarności: Program Wsparcia Długoterminowego i Systematycznego Wolontariatu**

Komentarz:

NIW dokonał w drodze otwartych konkursów ofert wyboru partnerów regionalnych i jesienią rozpoczyna nabór wolontariuszy ze wszystkich województw do Korpusu> Wolontariusze otrzymają wsparcie szkoleniowe, integracyjne, możliwość uczestnictwa w wydarzeniach życia publicznego (karta benefitowa);

W dalszej kolejności wolontariusze Korpusu w szkołach będą pomagać młodzieży w dobrym starcie w wolontariat;

6. Zreformowaliśmy wcześniej istniejący program **Fundusz Inicjatyw Obywatelskich**, wprowadzając kryteria strategiczne promujące wnioski organizacji małych, z niskim

budżetem, z mniejszych miejscowości, nieotrzymujących środków we wcześniejszych latach oraz zaangażowanych w działalność patriotyczną (punkty dla projektów wpisujących się w 100. rocznicę odzyskania Niepodległości). W wyniku tych działań w pierwszych dwóch edycjach FIO po naszej reformie **56% beneficjentów stanowią organizacje lokalne z miejscowości do 50 tys. mieszkańców.**

Komentarz:

Zmiany w FIO wprowadzone od 2018 r.: likwidacja obowiązkowego wkładu własnego, środki na rozwój organizacji, uproszczona procedura aplikowania, dodatkowe zachęty dla małych organizacji z mniejszych środowisk

7. Znacząco otworzyliśmy grono ekspertów oceniających wnioski grantowe.

Skończyliśmy z poglądem zakładającym, że wnioski może oceniać wyłącznie nieliczna, zamknięta, wciąż się powtarzająca grupa osób związanych z największymi organizacjami. Dopuszciliśmy do udziału w ocenie, po wcześniejszych szkoleniach, także osoby nowe, ze środowisk dotąd pomijanych, również tych o wrażliwości patriotyczno-konserwatywnej, reprezentantów mniejszych organizacji, często lokalnych. Równolegle kontynuujemy współpracę z dotychczasowymi ekspertami z większych organizacji. Obecnie w bazie NIW jest ponad **400 ekspertów** z całego kraju. NIW na bieżąco szkoli ekspertów.

8. Dzięki stworzeniu nowych programów dotacyjnych, a także reformie dotychczasowego - FIO, NIW miał swój udział we **wspieraniu postaw patriotycznych oraz utrwalaniu tożsamości i pamięci narodowej** poprzez dofinansowanie całego szeregu inicjatyw mających na celu upamiętnienie i popularyzację wiedzy m.in. o polskich Ojcach Niepodległości, obrońcach Ojczyzny, Powstańcach Warszawskich, „Żołnierzach Wyklętych” czy działaczach opozycji antykomunistycznej w okresie PRL.

9. Realizując zobowiązania przedwyborcze oraz odpowiadając na postulaty środowisk pozarządowych, rozwijamy instytucje dialogu obywatelskiego. Powołaliśmy Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem, której skład pierwszej kadencji zostanie wybrany w najbliższym czasie.

CZĘŚĆ II – ZAPOWIEDZI

Plany wspierania rozwoju organizacji obywatelskich na kolejne lata obejmują:

1. Uruchomienie **Programu Wsparcia Rozwoju Uniwersytetów Ludowych** na lata 2020–2030, który umożliwi wsparcie budowy kapitału społecznego na obszarach wiejskich i w małych miejscowościach przy wykorzystaniu istniejących i nowo powstających uniwersytetów ludowych – instytucji o długiej tradycji w Polsce.
2. Uruchomienie w ramach programów NIW – CRSO nowych ścieżek tematycznych, które obejmą trzy programy:
 - a. **Program wsparcia poradnictwa obywatelskiego**, czyli organizacji obywatelskich świadczących usługi poradnictwa prawnego, rodzinnego, psychologicznego, zawodowego, konsumenckiego, prozdrowotnego;
 - b. **Program szkoleń i staży dla liderów organizacji obywatelskich**, wspierający rozwój *good governance* w organizacjach obywatelskich, wzmacniający kluczowe kompetencje profesjonalne i społeczne liderów, działaczy i wolontariuszy, w zakresie prowadzenia działalności obywatelskiej, kierowania organizacją, pozyskiwania środków;
 - c. **Program wsparcia rozwoju instytucjonalnego polskich organizacji działających na skalę międzynarodową**, w szczególności organizacji pomocowych i humanitarnych, oraz organizacji obywatelskich aktywnych w obszarze dyplomacji publicznej.

3. Powołanie **Rady Dialogu Obywatelskiego** o znacznie szerszych kompetencjach do samodzielnego działania oraz ze znacząco szerszą reprezentacją sektora obywatelskiego. Pod patronatem nowej Rady Dialogu Obywatelskiego i przy wsparciu Przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego wprowadzone zostanie zwiększenie możliwości działania wojewódzkich, powiatowych i gminnych rad działalności pożytku publicznego.
4. W odpowiedzi na potrzeby organizacji i w efekcie toczących się już prac z udziałem ekspertów środowisk obywatelskich **zreformowany zostanie system realizacji zadań publicznych** określony w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zmiany polegać będą m.in. na:
 - zapewnieniu ciągłości realizacji zadań o charakterze długofalowym, znacznie przekraczającym 5-letni dopuszczalny okres zawarcia umowy, dotyczących usług wrażliwych społecznie (prowadzenie domów pomocy społecznej, hospicjów, placówek opiekuńczo-wychowawczych);
 - likwidacji wymogu wkładu własnego w sytuacji, gdy organ administracji publicznej powierza organizacji do realizacji własne zadanie;
 - ujednoczeniu systemu realizacji zadań do uproszczonego wzoru określonego w przepisach prawa;
 - wprowadzeniu powszechnie systemu rozliczania zadań publicznych z ich efektów.
5. Powstanie systemu elektronicznej obsługi organizacji obywatelskich „**e-NGO**” umożliwiającego organizacjom w jednym systemie składanie dokumentów w sprawie rozpoczęcia działalności (e-rejestracja), wymaganych prawem sprawozdań finansowych i merytorycznych według ujednoczonego wzoru do urzędów skarbowych, KRS, organów nadzorujących ich działalność (e-sprawozdanie), składanie ofert i wniosków o dofinansowanie do organów administracji publicznej (e-generator). System poprawi sprawność obsługi organizacji oraz przejrzystość ich działania.

6. Przewidujemy też dalsze uproszczenie prowadzenia działalności stowarzyszeniowej jako szansy na zwiększenie aktywności obywatelskiej. Będziemy dążyć do znaczącego podwyższenia progu przychodów uprawniających organizacje nieprowadzące działalności gospodarczej i działające w sferze pożytku publicznego do prowadzenia **uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów**.
7. Ujednolicony zostanie system kontroli organizacji obywatelskich przy wprowadzeniu zasady **jednej kontroli w tym samym czasie** i ograniczeniu czasu trwania kontroli.
8. W celu pobudzenia dobroczynności indywidualnej i korporacyjnej będziemy zmierzać do **zwiększenia limitów odpisów podatkowych na darowizny na cele pożytku publicznego**, a także stosować inne mechanizmy wsparcia filantropii.